

Ірина ПОЛЮК,

orcid.org/0000-0002-4755-5340

доцент,

доцент кафедри теорії, практики і перекладу французької мови

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

(Київ, Україна) *ipolyuk1953@gmail.com*

Андрій КУЧЕРЯВИЙ,

orcid.org/0009-0008-8624-9806

студент II курсу магістратури факультету лінгвістики

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

(Київ, Україна) *andrii.kucheriavyi1@gmail.com*

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ПРЕЦЕДЕНТНИХ ФЕНОМЕНІВ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ А. ДЮМА «ТРИ МУШКЕТЕРИ»)

Стаття присвячена особливостям відтворення прецедентних феноменів при перекладі художнього тексту. Формування іношомовної компетенції, подолання мовного бар'єру, розширення світогляду, взаємодія між представниками різних культур та вірне і повне розуміння отриманої інформації неможливі без знання прецедентних феноменів: прислів'їв, приказок, цитат, відомих імен, які стали загальними. Прецедентні феномени відносяться до колективних фонових знань та вказують на рівень культурної обізнаності мовної особистості. Вони є показником приналежності до певної культури та епохи. Кількість прецедентних феноменів, які використовуються в художніх творах, значно збільшується, що привертає увагу науковців та перекладачів до правильності їх відтворення. Оскільки прецедентні феномени є невід'ємною частиною культури будь-якого народу та досить часто вживаються у художній літературі, їх знання є досить важливим для здійснення адекватного перекладу художніх творів українською.

Об'єктом статті є прецедентні феномени у галузі франко-українського художнього перекладу. Предмет статті становлять способи відтворення прецедентних феноменів у перекладі роману Александра Дюма «Три мушкетери» українською мовою.

У статті осмислено наявну інформацію про зазначені одиниці та здійснено спробу перекладознавчого аналізу прецедентних феноменів у досліджуваному романі. Охарактеризовано поняття «прецедентний феномен». Розглянуто типологію прецедентних феноменів залежно від ступеня популярності в різних соціумах, країнах тощо та класифікацію методів перекладу прецедентних феноменів. Встановлено засоби перекладу прецедентних феноменів, які використовувалися найчастіше при перекладі роману «Три мушкетери».

Результати дослідження можуть бути використані під час наступних досліджень у галузі лінгвокультурології, когнітивної лінгвістики та загальної теорії перекладу.

Ключові слова: прецедентний феномен, реалії, культура, перекладознавство, класифікація.

Irina POLYUK,

orcid.org/0000-0002-4755-5340

Associate Professor,

Associate Professor at the Department of French Theory, Practice and Translation

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

(Kyiv, Ukraine) *ipolyuk1953@gmail.com*

Andrii KUCHERIAVYI,

orcid.org/0009-0008-8624-9806

Second-year master's student at the Faculty of Linguistics

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

(Kyiv, Ukraine) *andrii.kucheriavyi1@gmail.com*

PECULIARITIES OF REPRODUCING PRECEDENT PHENOMENA IN THE TRANSLATION OF LITERARY TEXT (BASED ON THE NOVEL OF A. DUMAS "THE THREE MUSKETEERS")

The article is devoted to the peculiarities of the reproduction of precedent phenomena in the translation of a literary text. The formation of foreign language competence, overcoming the language barrier, broadening one's outlook, interaction between representatives of different cultures, and correct and complete understanding of the received information are

impossible without knowledge of precedent phenomena: proverbs, sayings, quotes, well-known names that have become common. Precedent phenomena refer to collective background knowledge and indicate the level of cultural awareness of the linguistic personality. They are an indicator of belonging to a certain culture and era. The number of precedent phenomena used in literary works is increasing significantly, which draws the attention of scientists and translators to the correctness of their reproduction. Since precedent phenomena are an integral part of the culture of any nation and are quite often used in fiction, their knowledge is quite important for adequate translation of fiction into Ukrainian.

The object of the article is precedent phenomena in the field of French-Ukrainian artistic translation. The subject of the article is the methods of reproduction of precedent phenomena in the translation of Alexandre Dumas' novel "The Three Musketeers" into Ukrainian.

The article summarizes the available information about the mentioned units and attempts to conduct a translational analysis of precedent phenomena in the researched novel. The concept of «precedent phenomena» is characterized. The typology of precedent phenomena depending on the degree of popularity in different societies, countries, etc. and the classification of translation methods of precedent phenomena are considered. The means of translation of precedent phenomena, which were used most often in the translation of the novel "The Three Musketeers", were identified.

The results of the study can be used in future research in the field of linguistic and cultural studies, cognitive linguistics and general translation theory.

Key words: precedent phenomena, realities, culture, translation studies, classification.

Постановка проблеми. Формування іншомовної компетенції, подолання мовного бар'єру, розширення світогляду, взаємодія між представниками різних культур та вірне і повне розуміння отриманої інформації неможливі без знання прецедентних феноменів: прислів'їв, приказок, цитат, відомих імен, які стали загальними. Актуальність дослідження зумовлена широким використанням прецедентних феноменів у творах художньої літератури, та необхідністю їх адекватного відтворення у перекладі для повноцінної передачі закладеного у них сенсу.

Аналіз досліджень. Поняття «прецедентності» активно використовується в сучасних лінгвістичних дослідженнях, присвячених актуальним проблемам міжкультурної комунікації та когнітивної лінгвістики. Значну увагу дослідженню цих питань у своїх працях присвячували А. Буднік, Т. Воробйова, В. Горпінюк, В. Кононенко, О. Микуляк, А. Петренко, Т. Самосенкова, О. Селіванова, Т. Соловійова, Г. Ташенко, Л. Шулінова, які займалися визначенням види прецедентних феноменів, їх місця серед інших та розглядали специфіку їх функціонування, сприйняття і тлумачення у процесі спілкування.

Метою статті є дослідження способів відтворення прецедентних феноменів у перекладах франкомовних художніх творів українською мовою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розуміння і вживання універсальних та національних прецедентних феноменів є маркером приналежності до культури країни, мова якої вивчається та залучення до епохи, яку намагався відтворити автор у своєму творі. Нерозуміння сучасними читачами важливих для автора та його сучасників прецедентних феноменів знижує ймовірність правильного розуміння лінгвокультурної інформації, яку хотів передати автор. Таким чином, виникають додаткові труднощі для досягнення повноцінного сприйняття художнього тексту.

Прийнято вважати, що вперше лінгвістична теорія прецедентності була запропонована та теоретично обґрунтована у 1987 році. Дослідник розглядав прецедентні тексти, але при цьому дав їм настільки широке визначення, що до числа даних феноменів можна включити найрізноманітніші одиниці – невербальні одиниці, лексеми, фразеологізми, речення тощо. Під прецедентним текстом він розуміє будь-який прецедентний феномен, і дає йому наступне визначення, що наводить Г. Кицак: «прецедентний текст – це текст:

- 1) значущий для мовної особистості з пізнавального або емоційного погляду;
- 2) який має надособистісний характер, тобто добре відомий широкому оточенню даної особистості, включаючи її попередників і сучасників;
- 3) звернення до якого відбувається неодноразово в дискурсі цієї мовної особистості» (Кицак, 2012: 128).

На основі цього визначення, О. Микуляк дає інше, видозмінене та уточнене, трактування терміна «прецедентний феномен» з позиції лінгвокогнітивного підходу. Під прецедентним феноменом дослідник розуміє феномени:

- 1) добре відомі всім представникам національно-лінгвокультурної спільноти;
- 2) актуальні у когнітивному (емоційному та пізнавальному) плані;
- 3) апеляція (звернення) до яких постійно поновлюється у промові тієї чи іншої національно-лінгвокультурної спільноти (Микуляк, 2016: 256).

Ю. Шулінова розглядає поняття прецедентного феномену в більш широкому значенні, розуміючи його як «будь-яку цілісну послідовність знакових одиниць, що мають певне значення для тієї чи іншої культурної групи». Дослідниця переконана, що прецедентні феномени також можуть бути зрозумілими певному і обмеженому колу людей та бути прецедентними відносно недовго (Шулінова, 2016: 21–22). Таким чином, до преце-

дентних феноменів належать прецедентний текст, прецедентна ситуація, прецедентне ім'я та прецедентне висловлення (Сприса, 2014: 95).

Прецедентні феномени відносяться до когнітивних структур і утворюються на основі пізнавальної бази представників однієї мови шляхом вивчення однакових книг, доступу до єдиної бази фільмів, телевізійних передач та спільного розгляду єдиних подій. Система прецедентних феноменів – це один із інструментів передачі «культурної пам'яті» народу від одного покоління до іншого та водночас засіб об'єднання народу навколо його культурних цінностей та моральних ідеалів (Шульга, 2021: 11–12).

Дослідники сходяться на думці, що прецедентні феномени можуть насичувати текст оригінальним чином, відображаючи деталі минулого або сьогодення. Представникам різних культур необхідно вміти розуміти прихований сенс, закладений співрозмовником, для того, щоб здійснити вдалу та повноцінну комунікацію. Можливість вірного трактування прецедентних феноменів є важливою складовою для здійснення повноцінної комунікації і вказує на знання культури країни автора художнього твору та її мови.

Художня література надає читачеві можливість ознайомитись з культурними надбаннями інших народів, особливостями їх інтелектуального та емоційного розвитку, її переклад має велике значення, і допомагає обмінятися думками, світоглядом та знаннями представникам різних країн. Мовна і культурна компетенції перекладача є запорукою здійснення успішного перекладу, який буде відповідати тексту оригіналу.

Питання перекладу прецедентних феноменів актуальне для сучасних лінгвістів і перекладачів, оскільки їх переклад вимагає наявності певних знань про культуру, історичні події, мовні аспекти. Здійснення адекватного перекладу художнього тексту, відтворення авторського задуму саме і залежить від рівня цих знань. Культурологічна компетенція перекладача дозволяє обрати адекватний відповідник використаного прецедентного феномену.

У нашому дослідженні, ми дотримуємося типології прецедентних феноменів, яку запропонували О. Тимчук та О. Сеньків. Вони поділяють прецедентні феномени за характером прецедентності, тобто залежно від ступеня популярності в різних соціумах, країнах тощо на кілька рівнів:

– автопрецеденти (феномени, які мають особливе емоційне, аксіологічне і пізнавальне значення саме для даної особистості);

– соціумно-прецедентні феномени (феномени, які відомі кожному середньому представнику певного соціуму та які входять до колективного когнітивного простору);

– національно-прецедентні феномени (феномени, відомі будь-якому середньому представнику тієї чи іншої етнолінгвокультурної спільноти та які входять до національної когнітивної бази);

– універсально-прецедентні феномени (феномени, які «відомі будь-кому сучасному повноцінному homo sapiens і входять до уні–252).

У ході дослідження з роману «Три мушкетери» Александра Дюма було обрано та проаналізовано 87 прецедентних феноменів, а також здійснено аналіз способів їх відтворення у перекладі українською.

Серед обраних прецедентних феноменів найчастіше зустрічаються універсально-прецедентні феномени. Наприклад: «*En outre, sa probité était inattaquable, dans ce siècle où les hommes de guerre transigeaient si facilement avec leur religion et leur conscience, les amants avec la délicatesse rigoureuse de nos jours, et les pauvres avec le septième commandement de Dieu*» (Dumas: 386). «До того ж він був бездоганно чесним, і це в ту добу, коли військові так легко обходилися з вірою та совістю, коханці – з делікатністю, властивою для наших днів, а бідняки – із сьомою заповіддю Божою!» (Дюма, 1982: 259). В наведеному прикладі текст пов'язаний зі своїм широко відомим значенням, образом людини, що дотримується християнських норм. Його використання, у свою чергу, здійснює звернення до відповідної ситуації, що вважається прецедентною. Тобто прецедентний текст слугує проявом прецедентної ситуації, є її символом. Його згадування в тексті апелює до відповідних асоціацій у читача, додає певної образності.

До групи універсально-прецедентних феноменів беззаперечно можна віднести ім'я Дон Кіхота, що є головним персонажем роману «Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі», який має безліч перекладів різними мовами і слугує основою для багатьох інтерпретацій. Значна відомість поданого роману пояснює наявність персонажів Мігеля де Сервантеса у інших сферах мистецтва і базових знань про них у представників різних народів. Згадування імені Дон Кіхот викликає яскраві асоціації пов'язані із ним у багатьох людей, надаючи авторам можливість використати їх у своїх творах у межах нових ситуацій та водночас бути зрозумілими для потенційних читачів. «*Avec un pareil vade-mecum, d'Artagnan se trouva, au moral comme au physique, une copie exacte du héros*

de Cervantes, auquel nous l'avons si heureusement comparé lorsque nos devoirs d'historien nous ont fait une nécessité de tracer son portrait. Don Quichotte prenait les moulins à vent pour des géants et les moutons pour des armées, d'Artagnan prit chaque sourire pour une insulte et chaque regard pour une provocation» (Dumas: 13). «З таким *vade mecum* Д'Артаньян був схожий – і морально, й фізично – на героя *Сервантеса*, з котрим ми його так щасливо порівняли, малюючи, за обов'язком оповідача, портрет нашого героя. *Дон Кіхот* мав вітряки за велетнів, а отару овець – за армію; Д'Артаньян вбачав у кожній посмішці образу і в кожному погляді – виклик» (Дюма, 1982: 10). Беручи до уваги значну відомість прецедентного імені, цілком зрозумілим здається рішення перекладача використати для його відтворення прямий відповідник, що утворений за допомогою транслітерації. В той же час, розглянувши прецедентне ім'я у наведених прикладах вживається разом із прецедентною ситуацією, що здійснює посилання до відомого твору і допомагає Александру Дюма описати героя та його емоційний стан.

Значно рідше використовувались національно-прецедентні феномени, які є складнішими для перекладу та менш зрозумілими. Проте варто зазначити, що деякі імена або ситуації з цієї категорії можуть бути відомими і поза межами певної країни, але не набути статусу універсально-прецедентних. До подібних ситуацій у «Трьох мушкетерах» можна віднести історію про синів Емона. Ця легендарна казка має французьке походження але була широко поширена в багатьох європейських країнах. Проте ця ситуація може бути невідомою для україномовного читача і призвести до певної втрати образності при перекладі: «... *que ferons-nous d'un cheval pour nous deux, je ne puis pas monter en croupe nous aurions l'air des deux fils Aymon qui ont perdu leurs frères...*» (Dumas: 415). «Не можу ж я сісти позаду вас, аби ми скидались на **двох синів Емона**, які загубили свого брата...» (Дюма, 1982: 279). Чотирьох синів Емона зазвичай зображають разом верхи на коні Баярді, однак, досить обмежене коло читачів українського перекладу можуть знати про цю подію та отримати потрібну асоціацію при читанні. Таким чином, ми маємо справу із прецедентним текстом, що відноситься до категорії національно-прецедентних, оскільки він не досяг універсального статусу. Одночасно, згаданий текст є відомим і значущим для представників більш ніж однієї країни, що дозволяє віднести його до групи транснаціональних.

Автопрецедентів або соціумно-прецедентних феноменів в процесі аналізу виявлено не було.

У романі використовуються різні прецедентні феномени, які належать до різних категорій і становлять різний ступінь складності перекладу. Приналежність прецедентного феномену до однієї з категорій, яка визначає межі його поширеності, значно впливає на можливість сприйняття закладених у нього значень та вибір способу перекладу, який зможе відтворити відповідні для нього асоціації.

Кожна мова насичена реаліями, які є носіями національного колориту. До категорії слів реалій належать прецедентні феномени. Існує багато прийомів перенесення реалій до іншої мови, які поділяються на дві основні групи: запозичення та переклад. Якщо перекладачу не вдається передати реалію, він може опустити її у тексті перекладу.

В. Ангеловська пропонує наступну класифікацію методів передачі реалій:

Запозичення

Запозичення є найкращим способом передачі місцевих колоритів різних реалій. До його складу входять такі прийоми:

1. Транскрипція – це пофонемне відтворення лексеми, що визначає реалію, за допомогою фонем перекладної мови, фонетична імітація вихідного слова.

2. Транслітерація – це побуквенне відтворення лексеми вихідної мови за допомогою алфавіту перекладної мови, літерне повторення форми слова вихідної мови.

Переклад

Цей спосіб використовується тоді, коли транскрипція або транслітерація, за певних умов, є небажаною.

Переклад може бути здійснений наступним чином:

1. Введення неологізму передбачає створення нової лексичної одиниці.

1.1. Калькування передбачає відтворення комбінованого складу лексичної одиниці, тобто перекладач передає морфему чи фразу у вигляді відповідних елементів перекладної мови.

1.2. Напівкалькою є неповне запозичення, коли різні елементи однієї реалії передаються у вигляді транскрипції чи транслітерації, та калькування.

1.3. Освоєння передбачає адаптацію реалії іншої мови, оформлення її у вигляді форм слова, що належать перекладній мові. Семантика слова під час передачі її даним способом частково втрачається.

1.4. Семантичним неологізмом є умовно нова лексема, яку перекладач створив сам, і яка дає можливість досягти точної передачі сенсу реалії.

Семантичний неологізм відрізняється від кальки тим, що він не має етимологічного зв'язку зі словом з вихідної мови.

2. Приблизний переклад. Використання цього способу дає перекладачеві можливість якнайточніше передати сенс реалії, проте у цьому випадку втрачається національна особливість реалії.

2.1. Гіпонімічний переклад – це заміна видового поняття на родове, або навпаки. Використовуючи цей спосіб, перекладач має можливість передати сутність реалії за допомогою лексеми, що має більш широку або більш вузьку семантику.

2.2. Уподібнюючий переклад – це переклад, що дозволяє здійснити заміну незнайомій читачеві реалії на знайому. В основі даного перекладу лежить застосування аналога, що викликає у читача перекладу такі ж думки та емоції, як і у того, хто читає оригінал твору.

2.3. Перекладач вдається до описового перекладу тоді, коли він не може застосувати жодних інших способів, і в такому випадку йому доводиться пояснювати незнайоме слово. Цей спосіб дозволяє уникнути втрати сенсу реалії.

2.4. Контекстуальний чи трансформаційний переклад передбачає, що перекладач ґрунтується на контексті в процесі добору еквівалентного аналога лексеми, що перекладається.

Опущення

Опущення, насправді, не є способом перекладу реалій, оскільки перекладу у цій ситуації як такого немає. До цього способу передачі реалій перекладачі звертаються нечасто, оскільки в цьому випадку реалія втрачає свій оригінальний колорит або навіть сенс, який був вкладений в неї автором (Ангеловська, 2020: 40–42).

На підставі проведеного аналізу способів відтворення прецедентних феноменів у перекладі роману «Три мушкетери» українською ми встановили, що вони найчастіше перекладаються за допомогою засобів транскрипції/транслітерації (41 випадок).

«À merveille ! s'écria Athos, vous êtes le roi des poètes ; mon cher Aramis, vous parlez comme *l'Apocalypse* et vous êtes vrai comme *l'évangile*» (Dumas, 654). «Чудово! – вигукнув Атос – Ви король поетів; мій любий Арамисе, ви говорите, як *Апокаліпсис*, і прорікаєте істину, як *Євангеліє*» (Дюма, 1982: 437).

Євангеліє – це збірка ранньохристиянських творів, які оповідають про земне життя Ісуса Христа, Апокаліпсис – це остання книга Нового Заповіту. Таким чином, порівняння із стародавніми релігійними творами – це великий комплімент художньому стилю.

На другому місці за частотою вживання – калькування, метою якого є донести вірні асоціації до україномовного читача (23 випадки).

«*Ils ont des yeux, s'écria Milady, et ils ne verront pas ; ils ont des oreilles, et ils n'entendront point*» (Dumas: 732). «*Хто має очі, не побачить!* – вигукнула міледі. – *Хто має вуха, не почує!*» (Дюма, 1982: 383).

Ця фраза – це перефразована біблійна формула: «Хто має очі, побачить, хто має вуха, почує». Цей вираз вказує на те, що до сказаного потрібно відноситися з особливою увагою.

На третьому місці – прийом напівкалькування, який поєднує у собі використання калькування та транскрипції/транслітерації (15 випадків).

«Les laquais, de leur côté, *les coursiers d'Hippolyte*, partageaient la triste peine de leurs maîtres» (Dumas: 426). «Слуги, подібно до *бойових коней Інполіта*, поділяли сумну долю своїх панів» (Дюма, 1982: 189).

За давньогрецькими переказами, друга дружина Тесея Федра звела на Інполіта наклеп за те, що він не відповів взаємністю на її кохання. Тесеї прокляв сина, і Інполіт став жертвою гніву морського божества Посейдона. Коли Інполіт мчав біля моря на колісниці, налякані морським чудовиськом, коні Інполіта кинулися з крутого берега в море разом зі своїм господарем (САМ, 1989: 115–116).

Прийом контекстуального перекладу, який допомагає відтворити прецедентні феномени у максимально близькій манері для представників нашого культурного простору, використовується у перекладі найрідше (8 випадків).

«C'est ainsi que parlaient et faisaient ces preux du temps de *Charlemagne*, sur lesquels tout cavalier doit chercher à se modeler» (Dumas: 67). «Так говорили й чинили рицарі часів *Карла Великого*, яких повинні наслідувати всі шляхетні люди» (Дюма, 1982: 201).

Карл Великий – король франків з 768 по 800 рік, з 800 по 814 рік – імператор Заходу, найвидатніший представник династії Каролінгів, засновник двох держав – Німеччини та Франції.

Висновки. Прецедентні феномени досить часто зустрічаються в художніх творах, і можуть завадити вірному сприйняттю закладеної у текст інформації. Це пояснює значну увагу дослідників до внутрішніх аспектів та специфіки функціонування цього явища. Дослідження перекладу роману А. Дюма «Три мушкетери» дозволило виявити, що в оригіналі роману прецедентні феномени представлені досить широко, а автор перекладу українською використовує їх для збе-

реження авторського задуму. Основні труднощі при перекладі були зумовлені відмінностями у культурі та відсутністю потрібних знань, що наявні у читача оригіналу і не є близькими українському читачеві. Отже, для здійснення адекватного розуміння та подальшого відтворення прецедентних феноменів, перекладачеві необхідно

врахувати особливості сприйняття цих одиниць представниками відповідної культури та знання їх традицій, історії та культурного надбання. Відтак, вживані в художній літературі прецедентні феномени потребують від перекладача широкої обізнаності з культурними явищами як у мові оригіналу, так і у мові перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ангеловська В. А. Використання прецедентних текстів в рекламному дискурсі: кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр». Київ, 2020. 61 с. URL: http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/11428/anhelovska_fif_2020.pdf?sequence=1 (дата звернення: 14.08.2023).
2. Дюма А. Три мушкетери : переклад з французької та примітки Р.М. Терещенка. Київ : Веселка. 1982. 614 с.
3. Кицак Г. В. Прецедентні одиниці в текстах академічного жанру (на матеріалі німецької мови). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. : Філологічна.* 2012. № 26. С. 128–130.
4. Микуляк О. В. Етномаркованість прецедентних феноменів у художніх текстах німецькомовної літератури мігрантів. *Науковий вісник СХУ імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство.* 2016. № 5(330). С. 255–260.
5. Словник античної міфології / ред. В. Горбик. Київ : Наукова думка, 1989. 236 с.
6. Сприса О. Б. Художня література як джерело прецедентності в енігматичному тексті (україно-арабомовні паралелі). *Вісник Львівського університету. Серія філологічна.* 2014. Вип. 61. С. 93–103.
7. Тимчук О. Т., Сеньків О. М. Функціональний аспект прецедентних текстів. *Молодий вчений.* 2017. № 4.3. С. 251–254.
8. Шулінова Л. В. Прецедентність української медійної рецензії мистецької тематики. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика.* 2016. Вип. 32. С. 18–32.
9. Шульга Ю. А. Відтворення прецедентних феноменів у перекладах романів Дена Сіммонса українською мовою (на прикладі творів «Терор» і «Падіння Гіперіона»). Київ, 2021. 101 с.
10. Dumas A. Les trois mousquetaires. Édition du groupe «Ebooks libres et gratuits». URL: http://www.crdp-strasbourg.fr/je_lis_libre/livres/Dumas_LesTroisMousquetaires.pdf (Last accessed: 15.07.2023).

REFERENCES

1. Anhelovska V. A. Vykorystannya pretsedentnykh tekstiv v reklamnomu dyskursi [The use of precedent texts in advertising discourse]: kvalifikatsiyna robota na zdobuttya stupenya vyshchoyi osvity «bakalavr». Kyiv, 2020. 61 s. URL: http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/11428/anhelovska_fif_2020.pdf?sequence=1 (Last accessed: 14.08.2023) [in Ukrainian].
2. Duma A. Try mushketry [The Three Musketeers] : pereklad z frantsuzkoyi ta prymitky R.M. Tereshchenka. Kyiv : Veselka. 1982. 614 s. [in Ukrainian].
3. Kytsak H. V. Pretsedentni odynytis v tekstakh akademichnoho zhanru (na materialy nimetskoj movy) [Precedent units in texts of the academic genre (based on the material of the German language)]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiya».* Ser. : Filolohichna. 2012. № 26. S. 128–130. [in Ukrainian].
4. Mykulyak O. V. Etnomarkovanist pretsedentnykh fenomeniv u khudozhnikh tekstakh nimetskomovnoyi literatury mihrantiv [Ethnomarking of precedent phenomena in artistic texts of German-language literature of migrants]. *Naukovyy visnyk SNU imeni Lesi Ukrayinky. Filolohichni nauky. Movoznavstvo.* 2016. № 5(330). S. 255–260. [in Ukrainian].
5. Slovnyk antychnoyi mifolohiyi [Dictionary of ancient mythology] / red. V. Horbyk. Kyiv: Naukova dumka, 1989. 236 s. [in Ukrainian].
6. Sprysa O. B. Khudozhnya literatura yak dzherelo pretsedentnosti v enihmatychnomu teksti (ukrayino-arabomovni paraleli) [Fiction as a source of precedent in an enigmatic text (Ukrainian-Arabic parallels)]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya filolohichna.* 2014. Vyp. 61. S. 93–103. [in Ukrainian].
7. Tymchuk O. T., Senkiv O. M. Funktsionalnyy aspekt pretsedentnykh tekstiv [Functional aspect of precedent texts]. *Molodyy vchenyy.* 2017. № 4.3. S. 251–254. [in Ukrainian].
8. Shulinova L. V. Pretsedentnist ukrayinskoyi mediynoyi retsenziyi mystetsoyi tematyky [Precedent of the Ukrainian media review of artistic subjects]. *Aktualni problemy ukrayinskoyi linhvistyky: teoriya i praktyka.* 2016. Vyp. 32. S. 18–32. [in Ukrainian].
9. Shulha YU. A. Vidtvorennya pretsedentnykh fenomeniv u perekkladakh romaniv Dena Simmonsa ukrayinskoyu movoyu (na prykladi tvoriv “Teror” i “Padinnya Hiperiona”) [Reproduction of precedent phenomena in translations of Dan Simmons’ novels into Ukrainian (on the example of the works “Teror” and “The Fall of Hyperion”)]. Kyiv, 2021. 101 s. [in Ukrainian].
10. Dumas A. Les trois mousquetaires. [The three Musketeers.] Édition du groupe “Ebooks libres et gratuits”. URL : http://www.crdp-strasbourg.fr/je_lis_libre/livres/Dumas_LesTroisMousquetaires.pdf (Last accessed: 15.07.2023) [in French]